

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.13.5.2023

Pan Sylwester Wierzbicki
Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 1
w Świebodzinie
ul. gen. Sikorskiego 11
66-200 Świebodzin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

*P/23/082 – Organizacja i funkcjonowanie nadzoru pedagogicznego w województwie lubuskim,
wielkopolskim i zachodniopomorskim*

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 1 w Świebodzinie, ul. gen. Sikorskiego 11, 66-200 Świebodzin (dalej: szkoła).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sylwester Wierzbicki, dyrektor szkoły od 1 września 2016 r. (dalej: <i>Dyrektor</i>).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja nadzoru pedagogicznego. 2. Funkcjonowanie nadzoru pedagogicznego.
Okres objęty kontrolą	Od 1 września 2021 r. do 31 sierpnia 2023 r. Dla realizacji celów kontroli mogą być wykorzystane dowody sporządzone w latach wcześniejszych, związane z przedmiotem kontroli, a także dane statystyczne.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	1. Dorota Rudnicka-Kawa, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LZG/74/2023 z 13 września 2023 r. 2. Beata Jakubowska, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LZG/84/2023 z 16 października 2023 r.

(akta kontroli str. 1-5)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Powyższą ocenę uzasadnia w szczególności znacząca poprawa wyników egzaminu ósmoklasisty w 2023 r., uzyskana m.in. dzięki podjętym przez szkołę skutecznym, adekwatnym w odniesieniu do stwierdzonych potrzeb oraz kompleksowym działaniom naprawczym.

Uczniowie ósmej klasy osiągnęli w 2023 r. istotnie lepsze wyniki od uzyskanych w 2021 r., tj. nastąpił wzrost z pierwszego do piątego przedziału skali staninowej w przypadku języka polskiego, z drugiego do szóstego w przypadku matematyki oraz z drugiego do siódmego z języka angielskiego, co w ostatnim przypadku oznacza wzrost aż o pięć przedziałów w skali staninowej. Osiągnięte rezultaty z tych przedmiotów były również wyższe od zdobytych w skali gminy, województwa oraz kraju.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

Na uzyskanie takich wyników wpływ miała prawidłowo ukierunkowana, rzetelna diagnoza wcześniejszych niepowodzeń, jak również dokonywana w bieżącej pracy z indywidualnym uczniem, uwzględniająca jego specyficzne potrzeby. Wyniki diagnozy i adekwatne wnioski do dalszej pracy Dyrektor szkoły zawarł w prawidłowo sporządzonych i rzetelnie realizowanych planach nadzoru pedagogicznego, terminowo przedstawianych radzie pedagogicznej. Stosowne rekomendacje zawarte również zostały w dwóch programach naprawczych, wdrożonych przez szkołę, tj. w roku szkolnym 2021/2022 oraz 2022/2023, zgodnie przyjętym harmonogramem³, w ramach programu Lubuskiego Kuratora Oświaty (dalej: LKO).

Nad powodzeniem wyniku egzaminu oraz jakością bieżącego nauczania czuwali również posiadający wymagane przygotowanie nauczyciele, którzy uczestniczyli w szkoleniach oraz uzyskiwali kolejne kwalifikacje.

Dyrektor szkoły terminowo przedstawiał radzie pedagogicznej sprawozdania ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego, które każdorazowo zawierały adekwatne do potrzeb szkoły wyniki i wnioski.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły braku wymaganej aktualizacji planu nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022 oraz przedstawienia radzie szkoły z 14-dniowym opóźnieniem wniosków z nadzoru pedagogicznego za rok szkolny 2022/2023.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Organizacja nadzoru pedagogicznego

1.1. Stan zatrudnienia kadry pedagogicznej w szkole, w poszczególnych latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, wynosił odpowiednio: 41 (w tym 38 osób „czynnych”), 40 (36) i 45 (43) osób⁴, w tym nauczyciele:

- matematyki, odpowiednio: dwóch, dwóch i trzech;
- języka polskiego, odpowiednio: dwóch, trzech i trzech;
- języka angielskiego, odpowiednio: dwóch, dwóch i trzech;
- języka niemieckiego, odpowiednio: jeden, dwóch i dwóch,
- psycholog, odpowiednio: brak, jeden, jeden;
- pedagog, odpowiednio: jeden, jeden, jeden;
- pedagog specjalny, odpowiednio: brak, brak, jeden;
- logopeda, odpowiednio: jeden, jeden, jeden.

(akta kontroli str. 6-7)

³ Planowane zakończenie II etapu Programu Poprawy Efektywności Kształcenia do końca roku szkolnego 2023/2024.

⁴ Liczba etatów w każdym roku szkolnym odpowiadała liczbie osób czynnych.

Analiza kwalifikacji nauczycieli⁵, nauczających w roku szkolnym 2021/2022 (w klasach VII, VIII⁶) matematyki oraz języków: polskiego, angielskiego i niemieckiego⁷, wykazała, że wszyscy spełniali wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej (dalej: MEN) z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli⁸.

(akta kontroli str. 8)

1.2. W latach szkolnych 2020/2021⁹, 2021/2022¹⁰ i 2022/2023¹¹ liczba uczniów w szkole wyniosła łącznie odpowiednio: 360, 395 i 546.

- w klasach VI: 72 (w tym dwóch posiadających orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznych¹² oraz 10 opinie PPP), nie dotyczy i 54 (w tym pięciu posiadających opinie PPP);
- w klasach VII: nie dotyczy; 68 (w tym dwóch posiadających orzeczenia PPP oraz 12 opinie PPP), nie dotyczy;
- w klasach VIII: 18 (w tym czterech posiadających opinie PPP), nie dotyczy¹³ i 63 (w tym dwóch posiadających orzeczenia PPP oraz dziewięciu opinie PPP).

W żadnym roku szkolnym nie wystąpił przypadek nauczania indywidualnego ucznia realizowanego w domu.

(akta kontroli str. 9-13)

Procedura regulująca organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów została zawarta w statucie szkoły¹⁴.

(akta kontroli str. 14-85)

W latach szkolnych 2021/2022 – 2022/2023 zorganizowano w szkole zajęcia pozalekcyjne zgodnie z wymaganiem nr 5 stanowiącym załącznik do rozporządzenia MEN z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek¹⁵. Uczestnictwo uczniów szkoły przedstawiało się następująco:

- w zajęciach rozwijających uzdolnienia uczestniczyli wszyscy uczniowie z potrzebami w tym zakresie, odpowiednio: 18 i 21;
- w zajęciach rozwijających umiejętności uczenia się uczestniczyli wszyscy uczniowie z potrzebami w tym zakresie, tj. troje w roku szkolnym 2021/2022;
- w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych uczestniczyli wszyscy uczniowie z potrzebami w tym zakresie, odpowiednio: 31 i 40;

⁵ Łącznie pięć osób, w tym dwóch wychowawców, tj. klasy VII nauczający jednocześnie j. polskiego oraz klasy VIII nauczający jednocześnie j. angielskiego.

⁶ Brak klas VI w badanym roku szkolnym; klasa VIII to oddział OHP, tj.: uczniowie, którzy po rocznym uczęszczaniu do szkoły podstawowej i ukończeniu 15 roku życia nie rzucają ukończenia szkoły w normalnym trybie, mogli podjąć naukę w oddziałach przysposabiających do pracy organizowanych we współpracy z Lubuską Komendą OHP – na podstawie § 28 statutu szkoły.

⁷ Język niemiecki tylko w przypadku klasy VII. Klasa VIII OHP zgodnie z ramowym programem nauczania nie realizuje drugiego języka obcego.

⁸ Dz. U. 2020 r. poz. 1289, ze zm.

⁹ Utworzono: trzy klasy VI; brak klas VII; dwie klasy VIII (w tym jedna klasa OHP).

¹⁰ Utworzono: brak klas VI; trzy klasy VII; jedna klasa VIII (OHP).

¹¹ Utworzono: dwie klasy VI; brak klas VII realizujących ramowy program nauczania (jedynie oddział przygotowawczy dla dzieci ukraińskich); pięć klas VIII, w tym jedna OHP.

¹² Dalej: PPP.

¹³ Oddział OHP, tj. inna podstawa programowa. Działania dydaktyczno-wychowawcze przy współpracy Komendy OHP.

¹⁴ <https://sp1.swiebodzin.pl/index.php/pages/2014-05-03-11-32-48> dostęp na dzień: 27.10.2023 r.

¹⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 2198.

- w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych uczestniczyli wszyscy uczniowie z potrzebami w tym zakresie, odpowiednio: 35 i 37;
- w zajęciach logopedycznych uczestniczyli wszyscy uczniowie z potrzebami w tym zakresie, odpowiednio: 61 i 54;
- w zajęciach rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne uczestniczyli wszyscy uczniowie z potrzebami w tym zakresie, odpowiednio: 16 i 21;
- w zajęciach o charakterze terapeutycznym (rewalidacja) uczestniczyli wszyscy uczniowie z potrzebami w tym zakresie, odpowiednio: dziewięć i 11.

(akta kontroli str. 86-88)

Analiza dokumentacji szkolnej 10 uczniów, którzy w roku szkolnym 2021/2022 uzyskali najniższe średnie ocen¹⁶ na koniec VII klasy¹⁷ wykazała, m.in. że:

- w przypadku każdego ucznia kadra pedagogiczna dokonywała diagnozy edukacyjnej na początku i na końcu roku szkolnego, a następnie oceny postępów ucznia i efektów wprowadzonych metod pracy, w tym dla siedmiorga uczniów dostosowano wymagania edukacyjne¹⁸;
- siedmiu uczniów objęto w szkole pomocą psychologiczno-pedagogiczną;
- w sześciu przypadkach uczeń uzyskał opinię lub orzeczenie z PPP - w każdym przypadku udzielona przez szkołę pomoc i wsparcie było adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb, w pozostałych czterech przypadkach szkoła wspierała ucznia poprzez m.in. możliwość uczęszczania na zajęcia wyrównywania wiedzy, konsultacji u nauczycieli, pedagoga (jedna uczennica skorzystała w pełnym zakresie). W pozostałych trzech przypadkach uczniowie nie skorzystali z konsultacji u nauczycieli przedmiotowych.

(akta kontroli str. 89-109)

Dyrektor wyjaśnił, iż informowano rodziców/opiekunów prawnych o możliwości uczestnictwa uczniów w zajęciach wyrównawczych, konsultacjach itd., w każdym przypadku m.in. za pomocą dziennika elektronicznego librus przez wychowawcę. Natomiast w przypadku trzech uczniów, pomimo przekazanych informacji nie było woli uczestnictwa w indywidualnych konsultacjach.

Poza tym Dyrektor wskazał, iż w klasach IV i V uczniowie objęci badaniem realizowali dodatkową jedną godzinę matematyki w tygodniu przez cały rok szkolny (za zgodą organu prowadzącego).

(akta kontroli str. 110-113)

1.3. Średnie wyniki szkoły dla poszczególnych przedmiotów z egzaminów ósmoklasisty, które odbyły się w roku 2023 (w 2022 r. jedyną klasą VIII przystępującą do egzaminu ósmoklasisty był oddział OHP) przedstawiały się następująco:

¹⁶ Wynosiły one: 2,46; 2,69; 2,85 – dwóch uczniów; 2,92; 3,15; 3,23 – dwóch uczniów; 3,31; 3,38.

¹⁷ W badanym roku szkolnym klasa VIII to oddział OHP.

¹⁸ M.in. z powodu: dysleksji, dysgrafii, dysortografii; niepełnosprawności umysłowej w stopniu lekkim; realizacji pomocy wskazanej w opiniach i orzeczeniach PPP poprzez realizację zajęć rewalidacyjnych, zajęć wyrównawczych bądź konsultacji z nauczycielami.

- język polski – 67 % (w skali staninowej¹⁹ - pięć)²⁰;
- matematyka – 57 % (sześć)²¹;
- język angielski – 73 % (siedem)²²;
- język niemiecki – 48 % (pięć)²³.

Osiągnięte średnie wyniki szkoły z egzaminów w roku 2023, w porównaniu do średnich wyników z roku 2021²⁴:

- z języka polskiego były wyższe o 26 % (wzrost z pierwszego do piątego przedziału skali staninowej);
- z matematyki były wyższe o 27 % (wzrost z drugiego do szóstego przedziału);
- z języka angielskiego były wyższe o 32% (wzrost z drugiego do siódmego przedziału).

(akta kontroli str. 114-127, 259, 266)

Zdiagnozowaną przez Dyrektora szkoły przyczyną osiągniętych niskich wyników egzaminu ósmoklasisty w 2021 r. było w szczególności przyjęcie uczniów ze innych szkół podstawowych z niską średnią ocen celem uzupełnienia roczników klas w szkole²⁵ oraz dzieci przyjeżdżających z Ukrainy.

(akta kontroli str. 10, 110-113)

W szkole corocznie przeprowadzano i analizowano wyniki próbnych egzaminów ósmoklasisty dla poszczególnych przedmiotów egzaminacyjnych oraz formułowano wnioski²⁶. W odniesieniu do każdego przedmiotu egzaminacyjnego odrębnie dla każdego ucznia oraz oddziału diagnozowano mocne i słabe strony, wymagające dalszej pogłębionej pracy, w tym wskazywano procentowy udział osiągniętych umiejętności oraz wnioski do dalszej pracy. Dyrektor szkoły porównawczo analizował wyniki próbnych egzaminów z uzyskanymi w skali kraju, województwa i miasta Świebodzin oraz poszczególnych oddziałów i uczniów szkoły.

Identyfikował wymagające pracy zagadnienia również poprzez analizę raportów z analiz/diagnoz ucznia, dzięki zakupionemu pakietowi egzaminów próbnych przeprowadzanych w klasach ósmych i ich wynikach, oraz własnych pakietów tworzonych przez nauczycieli (ustandaryzowanych). Na podstawie zgromadzonych wniosków ustalono, które umiejętności powinny być doskonalone w celu podniesienia wyników egzaminu w roku następnym.

W sprawozdaniach Dyrektora szkoły ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego ujęto osiągnięte wyniki egzaminów oraz sformułowano wnioski do dalszej pracy, m.in.

¹⁹ Skala staninowa stosowana w pomiarze dydaktycznym odpowiada na pytanie jaką pozycję zajmuje wynik osiągnięty przez szkołę/ucznia na tle wyników osiągniętych przez całą badaną populację. Skala staninowa wprowadza dziewięć przedziałów wyników (pierwszy przedział – wyniki najniższe, piąty- średnie, dziewiąty – najwyższe).

²⁰ W poszczególnych oddziałach odpowiednio: 67 %, 65 %, 71 %, 40 % (oddział dzieci z Ukrainy) oraz oddział OHP – 22 % (nie ujęty w ogólnej łącznej średniej).

²¹ W poszczególnych oddziałach, odpowiednio: 63 %, 50 %, 59 %, 73 % (w tym dzieci z Ukrainy) oraz oddział OHP – 16 % (nie ujęty w ogólnej łącznej średniej).

²² W poszczególnych oddziałach, odpowiednio: 76 %, 72 %, 72 %, 45 % (w tym dzieci z Ukrainy) oraz oddział OHP – 26 % (nie ujęty w ogólnej łącznej średniej).

²³ Egzamin z języka niemieckiego, zdawali uczniowie z dwóch oddziałów (VIII A i VIII B) i osiągnęli wyniki odpowiednio: 47 % oraz 52 %.

²⁴ W roku 2021 uczniowie szkoły nie zdawali egzaminu ósmoklasisty z języka niemieckiego.

²⁵ W związku z reformą dotyczącą likwidacji gimnazjów.

²⁶ Wyniki i wnioski z egzaminów próbnych były omawiane na spotkaniach zespołów przedmiotowych oraz posiedzeniach rady pedagogicznej.

zintensyfikowanie działań w zakresie przygotowania ósmoklasistów do egzaminu zewnętrznego zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi obowiązującymi w 2024 r. poprzez m.in.:

- ✓ dalsze podejmowanie działań w ramach Programu Poprawy Efektywności Kształcenia w celu osiągnięcia lepszych wyników egzaminów zewnętrznych;
- ✓ poprawę frekwencji;
- ✓ zajęcia z psychologiem dla całej klasy na temat motywacji i technik uczenia się;
- ✓ motywowanie do systematycznej pracy;
- ✓ udziału w zajęciach dodatkowych pomagających w nauce, w konkursach, zawodach;
- ✓ mobilizowanie do systematycznej i bieżącej nauki, poprawy ocen, osiągnięcia jak najlepszych wyników.

We wnioskach do pracy szkoły na rok szkolny 2023/2024 wskazano m.in. rezygnację z kształcenia klas OHP oraz zaangażowanie psychologów szkolnych w uczestnictwo w życiu szkoły, przeprowadzanie bloków lekcji wychowawczych mających na celu wspieranie motywowania do nauki.

(akta kontroli str. 128-232)

1.4. W szkole obowiązywał plan szkolnych działań naprawczych na rok szkolny 2021/2022²⁷ realizowanych w ramach programu LKO „Wspomaganie dyrektorów szkół podstawowych w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem kształcenia” zawierający m.in. wnioski z nadzoru pedagogicznego w roku 2020/2021, wnioski z ewaluacji działań realizowanych w ramach programu LKO w roku 2020/2021²⁸. W programie rekomendowano wprowadzenie działań poprawiających wyniki egzaminu zewnętrznego w klasach VIII OHP, tj. jedynej klasy VIII w roku szkolnym 2021/2022, przeprowadzenie szkoleń rady pedagogicznej, zwiększenie diagnozowania uczniów klas VII i VIII w celu precyzyjnego przygotowania działań wspierających uczniów, podnoszenie poziomu nauczania w szkole i osiągnięcie wyższego wyniku egzaminu VIII klasy w roku szkolnym 2021/2022. Obszar działań przedmiotowego planu opracowano zgodnie z programem LKO – zadania dla szkół²⁹.

(akta kontroli str. 233-258)

Działając na podstawie art. 56 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe³⁰, po stwierdzeniu niedostatecznych efektów kształcenia w szkole³¹, LKO polecił Dyrektorowi opracowanie, w uzgodnieniu z organem prowadzącym, programu i harmonogramu poprawy efektywności kształcenia, z uwzględnieniem przekazanych uwag i wniosków.

(akta kontroli str. 259-263)

²⁷ Z dnia 29 października 2021 r.

²⁸ Poprawa wyników szkoły. Ujęcie wyników szkoły przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną z podziałem na klasy ogólnodostępne i przysposabiające do pracy.

²⁹ Ujęto działania szkoły z podziałem na przedmioty egzaminacyjne (matematyka, język polski).

³⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 900 tj. (dalej: *Prawo oświatowe*).

³¹ Uczniowie szkoły na egzaminie ósmoklasisty w kolejnych dwóch latach uzyskali z więcej niż jednego przedmiotu egzaminacyjnego wyniki procentowe plasujące szkołę w stanie niskim (1-3). Był to: w roku 2021 egzamin z języka polskiego – stanin 1 (33%), z matematyki – stanin 1 (24%), z języka angielskiego – stanin 1 (32%); w roku 2022 egzamin z języka polskiego – stanin 1 (24%), z matematyki – stanin 1 (20%), z języka angielskiego – stanin 1 (16%).

Dyrektor szkoły opracował w wyznaczonym przez LKO terminie, tj. do 31 stycznia 2023 r. Program Poprawy Efektywności Kształcenia dla szkoły (dalej: *PPEK*)³², zawierający wszystkie przekazane uwagi i wnioski³³, a LKO zaakceptował terminy wdrażania PPEK określone w harmonogramie. Celem głównym podjętych działań była poprawa efektywności kształcenia w szkole w kolejnych latach. Wdrażanie działań zaplanowano do końca roku szkolnego 2022/2023 (I etap) i na rok szkolny 2023/2024 dla klas IV-VII (II etap).

(akta kontroli str. 264-281)

W okresie objętym kontrolą w szkole przeprowadzane zostały przez LKO dwie kontrole doraźne dotyczące problematyki przebiegu/efektów procesów kształcenia/nauczania, a mianowicie:

- 1) wewnętrznego nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2021/2022 oraz innych zadań dyrektora szkoły w obszarach dotyczących organizacji i realizacji procesu edukacyjnego ukierunkowanego na wzrost jakości pracy szkoły, w tym efekty kształcenia mierzone wynikami egzaminu ósmoklasisty. Kontrola zorganizowana została zgodnie z harmonogramem zadań realizowanych w ramach programu LKO „Wspomaganie dyrektorów szkół podstawowych w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem kształcenia”³⁴.

Z zakresu objętego kontrolą wynikało, m.in., że:

- ✓ plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022 powstał z uwzględnieniem wniosków i rekomendacji z nadzoru pedagogicznego w szkole w roku szkolnym 2020/2021 oraz uwzględniał wnioski i rekomendacje wynikające z ewaluacji działań realizowanych w szkole w roku szkolnym 2020/2021 w ramach programu LKO dla szkół podstawowych;
- ✓ wnioski i rekomendacje z analizy wyników z egzaminu ósmoklasisty oraz innych analiz dotyczących umiejętności i wiedzy uczniów na egzaminie, nauczyciele wykorzystywali do doskonalenia własnej pracy i pracy szkoły;
- ✓ nauczyciele przedmiotów egzaminacyjnych (j. polskiego, matematyki, j. obcego) informowali na początku roku szkolnego 2021/2022 uczniów i ich rodziców o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania;
- ✓ dyrektor kontrolował zgodność oceniania przedmiotowego, stosowanego w szkole przez nauczycieli II etapu edukacyjnego z ocenianiem wewnątrzszkolnym i obowiązującymi przepisami prawa;
- ✓ szkoła w celu technicznego przygotowania uczniów do egzaminu oraz diagnozowania wiedzy i umiejętności uczniów klas VIII, organizuje im „próbny egzamin ósmoklasisty”;

³² Na podstawie uchwały Nr 9/2022/2023 Rady Pedagogicznej (dalej: *RP*) szkoły z dnia 12 grudnia 2022 r. przystąpiono do realizacji PPEK i powołano zespół do realizacji przedmiotowego programu.

³³ Tj. 13 uwag i wniosków dotyczących m.in.: współpracy nauczycieli, dyrektora, rodziców i uczniów oraz organu prowadzącego szkołę w podejmowaniu działań na rzecz doskonalenia pracy szkoły w celu podniesienia efektów kształcenia mierzonych wynikami egzaminu ósmoklasisty; powołanie zespołu nauczycieli do współpracy z dyrektorem szkoły w realizowaniu i monitorowaniu działań zaplanowanych w celu efektywnego kształcenia i doskonalenia wiedzy i umiejętności uczniów sprawdzanych na egzaminie zewnętrznym; przeprowadzenie analizy osiągnięć uczniów szkoły (wiedzy i umiejętności) na podstawie szczegółowej analizy wyników egzaminu ósmoklasisty uzyskanych z poszczególnych przedmiotów egzaminacyjnych w dwóch ostatnich latach; przeprowadzenie analizy sytuacji edukacyjno-wychowawczej oraz diagnozy potrzeb.

³⁴ W dniu 26 kwietnia 2022 r.

Zalecenie LKO w zakresie sporządzenia szczegółowego harmonogramu obserwacji zajęć zostało zrealizowane przez Dyrektora w wymaganym terminie.

(akta kontroli str. 282-293)

- 2) stopnia realizacji PPEK³⁵ w roku szkolnym 2022/2023, ze szczególnym uwzględnieniem zgodności podejmowanych działań z ich harmonogramem, planowania i realizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli. Kontrola zorganizowana została zgodnie z harmonogramem zadań realizowanych w oparciu o Program działań LKO w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego w obszarze doskonalenia zawodowego nauczycieli, ukierunkowanych na podnoszenie efektów kształcenia w szkołach województwa lubuskiego – rok szkolny 2022/2023 (nie wydano zaleceń).

Z zakresu objętego kontrolą wynikało m.in., że:

- ✓ w roku szkolnym 2022/2023 przeprowadzono diagnozę pracy szkoły;
- ✓ w II półroczu roku szkolnego 2022/2023 Dyrektor w ramach nadzoru pedagogicznego kontrolował i monitorował realizację założeń i harmonogramu programu;
- ✓ na początku i na końcu roku szkolnego dyrektor zdiagnozował i ustalił potrzeby szkoły w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli;
- ✓ Dyrektor wspólnie z nauczycielami zaplanował organizację doskonalenia zawodowego nauczycieli w roku szkolnym 2022/2023, uwzględniając potrzeby szkoły oraz rozwój osobowy nauczycieli;
- ✓ PPEK był wdrażany w określonych w harmonogramie terminach.

(akta kontroli str. 294-299)

Ponadto LKO przeprowadziło w szkole badanie³⁶ kształcenia kompetencji kluczowych w procesie uczenia się³⁷, jednakże szkoła nie posiadała wyników przedmiotowego badania.

(akta kontroli str. 284, 300)

1.5. Stosownie do art. 98 ust. 1 pkt 5 Prawa oświatowego, w obowiązującym w okresie objętym kontrolą statucie szkoły, wskazano m.in. organy szkoły (dyrektor, RP, samorząd uczniowski i rada rodziców) oraz ich kompetencje.

Sprawowanie nadzoru pedagogicznego, stosownie do § 22 ust. 1 rozporządzenia MEN z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego³⁸ (dalej: *rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego*), powierzono Dyrektorowi szkoły.

RP posiadała kompetencje w zakresie zatwierdzania planów pracy szkoły; zatwierdzenia wyników klasyfikacji i promocji uczniów; uchwalania szkolnego zestawu programów nauczania. Ponadto RP powierzono m.in. wykonywanie zadań rady szkoły, a w szczególności uczestnictwo w rozwiązywaniu spraw wewnętrznych szkoły po zasięgnięciu opinii przedstawicieli rodziców i uczniów; opiniowanie: organizacji pracy szkoły, w tym zwłaszcza tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych; projektu planu

³⁵ W dniu 30 maja 2023 r.

³⁶ W oparciu o materiały w ramach Projektu „Przywództwo – opracowanie modeli kształcenia i spierania kadry kierowniczej systemu oświaty”.

³⁷ W dniu 22 listopada 2022 r.

³⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1551, ze zm.

finansowego szkoły; wniosków Dyrektora szkoły o przyznanie nauczycielom nagród i innych wyróżnień.

W statucie uwzględniono, m.in. kwestie odnoszące się do prowadzonej przez szkołę działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej (m.in. zakres udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej; zakres zadań nauczycieli, w tym nauczyciela wychowawcy; formy opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych jest potrzebna pomoc i wsparcie; organizację współdziałania z poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz organizację i formy współdziałania szkoły z rodzicami w zakresie nauczania, wychowania, opieki i profilaktyki).

(akta kontroli str. 14-85)

1.6. Dyrektor wskazał, iż w zakresie dodatkowych regulacji odnoszących się do sprawowanego nadzoru pedagogicznego został wprowadzony PPEK³⁹ zaakceptowany 6 lutego 2023 r. przez LKO, opisany w punkcie 1.4 wystąpienia.

(akta kontroli str. 301-304)

1.7. Dyrektor przedstawił RP plan nadzoru w terminie określonym w § 23 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego (na zebraniu rady pedagogicznej do 15 września roku szkolnego, którego dotyczył plan), tj.:

- w roku szkolnym 2021/2022 na posiedzeniu RP w dniu 14 września 2021 r.;
- w roku szkolnym 2022/2023 na posiedzeniu RP w dniu 13 września 2022 r.

(akta kontroli str. 305-359)

1.8. W wyniku kontroli LKO plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022, zgodnie z zaleceniami został uzupełniony przez dyrektora o harmonogram obserwacji zajęć, niemniej w/w plan nie został zaktualizowany o dwa kierunki rozwoju wskazane przez Ministra Edukacji i Nauki (dalej: MEiN) w piśmie z 28 marca 2022 r., co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 286-293, 306-328)

Plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2022/2023 został sporządzony zgodnie z wymogami określonymi w § 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 330-359)

Wnioski z nadzoru pedagogicznego sprawowanego w latach szkolnych poprzedzających sporządzenie ww. planów, dotyczyły m.in.:

- w roku 2020/2021: kontynuowania działania szkoły zmierzające do poprawy egzaminów zewnętrznych w kolejnym roku szkolnym; koordynowania pracy szkoły z komendą wojewódzką OHP w celu uzyskiwania lepszych wyników w nauce klas przysposabiających do pracy; kontynuowania działania w klasach VII z przedmiotów egzaminacyjnych motywujące uczniów do osiągania wyników w miarę swoich możliwości; zaktualizowanie rozpoznania potrzeb nauczycieli w zakresie pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami i w zakresie doskonalenia zawodowego w związku z kształceniem obcokrajowców;
- w roku 2021/2022: doskonalenia i poszerzania stosowanych w szkole metod nauczania oraz sposobów wspierania i motywowania uczniów w procesie uczenia się; ustalenia indywidualnych przyczyn trudności edukacyjnych; wczesnego diagnozowania uzdolnienia ucznia, wykorzystując informacje z kart zapisów,

³⁹ Zgodnie z uwagami i wnioskami LKO z dnia 22 grudnia 2022 r.

analizę osiągnięć i szybko podejmować działania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej; współdziałania w zespołach klasowych i przedmiotowych w analizowaniu, organizowaniu, realizacji procesów edukacyjnych w klasie i szkole.

(akta kontroli str. 360-365)

W ramach kontroli przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły w każdym roku szkolnym (2021/2022 oraz 2022/2023) zaplanowano kontrole w trzech obszarach: 1) dokumentowania procesu dydaktyczno-wychowawczego – zaplanowano pięć tematów kontroli w każdym roku szkolnym⁴⁰; 2) procesów edukacyjnych – zaplanowano odpowiednio dziewięć tematów kontroli w każdym roku szkolnym⁴¹; 3) wychowania, opieki, bhp – zaplanowano 12 tematów kontroli w każdym roku szkolnym⁴².

W każdym obszarze wskazano: podstawę prawną, terminy kontroli, osoby podlegające kontroli (w tym m.in. wychowawców klas – bez wskazania których; nauczycieli prowadzących zajęcia indywidualne, specjalistów i/lub wszystkich nauczycieli) oraz dokumenty, formę kontroli oraz osobę kontrolującą.

W przedmiotowych planach wskazano, iż ujęto tylko planowane kontrole, natomiast kontroli doraźnej podlegają wszystkie działania statutowe nauczycieli. Nie zaplanowano dokładnej liczby kontroli.

(akta kontroli str. 306-359)

W obu planach nadzoru pedagogicznego ujęto plan badań edukacyjnych i jakościowych, w którym wskazano m.in.: diagnozę uczniów „na wejściu”; badanie osiągnięć edukacyjnych uczniów; analizy porównawcze wyników egzaminu zewnętrznego z ocenianiem szkolnym; egzaminy próbne; sprawdziany zewnętrzne prowadzone przez instytucje zewnętrzne oraz w roku szkolnym 2021/2022: świadomość ekologiczną uczniów i nauczycieli; edukację on-line a higienę cyfrową i relacje szkolne, a w roku szkolnym 2022/2023: fonoholizm, kondycja psychiczna uczniów – samopoczucie i dobrostan.

⁴⁰ W zakresie: 1) terminowości opracowania Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych; 2) poprawności, terminowości prowadzenia dokumentacji pedagogicznej przez nauczycieli; 3) realizacji prawa uczniów i rodziców do uzyskania uzasadnienia oceny; 4) dokumentowania nauczania indywidualnego; 5) dokumentacji zajęć w świetlicy, logopedy, psychologa, pedagoga, zajęć dodatkowych.

⁴¹ W zakresie: 1) uzasadniania ocen prac pisemnych uczniów; 2) udostępniania wyników prac pisemnych uczniowi i rodzicom; 3) dostosowywania wymagań edukacyjnych do możliwości i potrzeb ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i opiniami; 4) realizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w bieżącej pracy z uczniem, indywidualizacją nauczania; 5) realizacją zajęć specjalistycznych i rewalidacyjnych; 6) realizacją podstawy programowej w nauczaniu indywidualnym; 7) przestrzegania procedury oceniania zachowania uczniów przez wychowawców klas; 8) realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego w klasie; 9) realizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie zajęć w grupie do pięciu uczniów, zajęć indywidualnych oraz zindywidualizowanej ścieżki kształcenia.

⁴² W zakresie: 1) zapewniania bezpieczeństwa uczniom w czasie przerw międzylekcyjnych; 2) przestrzegania zasad bezpieczeństwa w czasie zajęć organizowanych przez szkołę, w tym przestrzeganie zasady rejestracji wyjść poza budynek szkolny; 3) kontroli organizowanych wycieczek szkolnych przygotowanie, realizacja, zachowanie procedur, bezpieczeństwo, opieka; 4) przestrzegania praw ucznia oraz upowszechnianie wiedzy o tych prawach; 5) kontroli programów używanych w pracowniach z dostępem do Internetu, sposób zabezpieczenia ich przed nieuprawnionymi stronami, 6) kontroli przestrzegania zasad ochrony danych osobowych uczniów – zgłaszanie na konkursy, zawody; 7) kontroli funkcjonowania monitoringu wizyjnego; 8) stosowania zasad oceniania z zachowaniem motywującego charakteru oceny; 9) realizacji godzin konsultacji dla uczniów i ich rodziców; 10) uczęszczania uczniów na zajęcia; 11) realizacji Programu Edukacji Ekologicznej; 12) realizacji wniosków z nadzoru pedagogicznego oraz uchwalonych przez RP sposobów ich realizacji.

Realizację kontroli dotyczącej przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej opisano w punktach 2.1.1-2.3 wystąpienia.

(akta kontroli str. 324-325, 350-351)

W planach obserwacji, o których mowa w § 22 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego założono w roku szkolnym:

- 2021/2022: 32 obserwacje zajęć prowadzonych dla 26 nauczycieli⁴³, w tym sześciu nauczycieli przedmiotów egzaminacyjnych⁴⁴ (dwóch wychowawców tj. dla uczniów klasy VII i VIII) i jednego pedagoga i jednego psychologa;
- 2022/2023: 46 obserwacji zajęć prowadzonych dla 35 nauczycieli⁴⁵, w tym ośmiu nauczycieli przedmiotów egzaminacyjnych⁴⁶ (trzech wychowawców dla uczniów klasy VI i VIII) i jednego pedagoga i jednego psychologa.

(akta kontroli str. 292-293, 358-359, 366-388)

W organizacji wspomagania nauczycieli w roku szkolnym 2022/2023 wskazano trzy zakresy, tj.: 1) organizacja szkoleń i porad, w tym: opracowanie planu posiedzeń i szkoleń RP; opracowanie planów posiedzeń zespołów przedmiotowych; 2) wspieranie rozwoju zawodowego, w tym: opracowanie planu doskonalenia nauczycieli; zapoznanie nauczycieli z nowymi regulacjami prawa oświatowego; opracowanie, wdrożenie i zapoznanie nauczycieli z planem wspomagania efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej; opracowanie, wdrożenie i zapoznanie nauczycieli ze zmianami dotyczącymi bezpieczeństwa organizacji zajęć w tym w regulaminie wycieczek oraz regulaminie bezpieczeństwa; 3) obserwacja zajęć, w tym: opracowanie planu i harmonogramu przeprowadzania planowanych obserwacji; opracowanie wykazu umiejętności i postaw uczniów podlegających obserwacji diagnozującej; opracowanie terminarza przeprowadzania lekcji otwartych i pokazowych.

(akta kontroli str. 354-355)

W ramach planów doskonalenia zawodowego nauczycieli i RP ujęto: 44 szkolenia⁴⁷ przewidziane do przeprowadzenia w roku szkolnym 2021/2022 oraz 25 szkoleń⁴⁸ w roku szkolnym 2022/2023⁴⁹.

(akta kontroli str. 328, 355-357, 389-391)

Różnymi formami kształcenia indywidualnego w latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 (wynikającymi z planu oraz z potrzeb doraźnych) objęto:

- nauczycieli przedmiotów egzaminacyjnych⁵⁰, odpowiednio: sześciu, czterech⁵¹;

⁴³ W przypadku czterech nauczycieli zaplanowano po dwie obserwacje w ciągu roku szkolnego, a w przypadku jednego po trzy.

⁴⁴ Realizujących w danym roku szkolnym zajęcia minimum w jednej z klas VII-VIII (brak klas VI).

⁴⁵ W przypadku dziewięciu nauczycieli zaplanowano po dwie obserwacje w ciągu roku szkolnego, a w przypadku jednego po trzy.

⁴⁶ Realizujących w danym roku szkolnym zajęcia minimum w jednej z klas VI i VIII (klasa VII przygotowawcza dla dzieci z zagranicy).

⁴⁷ Zrealizowano 19 z zaplanowanych (w tym pakiety szkoleń).

⁴⁸ Zrealizowano 18 z zaplanowanych (w tym pakiety szkoleń).

⁴⁹ W latach szkolnych objętych kontrolą szkolenia proponowano w formie tradycyjnej (stacjonarnej) oraz zdalnej (on-line).

⁵⁰ Uczących w klasach VI-VIII.

⁵¹ W tym wychowawców odpowiednio: dwóch, dwóch.

– pedagogów, w tym specjalnych, odpowiednio: dwóch, dwóch.

(akta kontroli str. 392-400)

Realizację zaplanowanych działań w zakresie wspomaganie nauczycieli opisano w punktach 2.1.1-2.3 wystąpienia pokontrolnego.

W odniesieniu do braku kryteriów/mierników umożliwiających ocenę nadzorowanych zagadnień ujętych w planie nadzoru Dyrektor wskazał, iż: *w przypadku niektórych zagadnień np. wychowawstwa nie jest to mierzalne, ponieważ każdy zespół klasowy jest inny i nieporównywalny. Natomiast w niektórych przypadkach widzę potrzebę ustandaryzowania i wskazania mierników np. w zakresie wzorów dokumentacji szkolnej. Ewaluacja różnego typu wymaga precyzyjnych kryteriów i narzędzi. Ponadto Dyrektor wskazał, iż program Edukacyjna Wartość Dodana wykorzystywana w latach funkcjonowania gimnazjów było dobrym narzędziem do pokazywania efektywności pracy szkoły, w tym nauczycieli. Ponadto Dyrektor zwrócił uwagę, iż w przypadku szkoły z oddziałem OHP wyniki z egzaminów ósmoklasistów, które są mierzalne należałoby prezentować w podziale na klasy realizujące program nauczania ogólnego oraz osobno klasy OHP, czyli realizujące program nauczania przysposabiającego do pracy. W obecnej chwili wyniki zróżnicowanych pod kątem realizowanego programu oddziałów są łączone.*

(akta kontroli str. 110-113)

1.9. Dyrektor wskazał, iż przy opracowaniu planu nadzoru pedagogicznego uwzględniono realizację PPEK przy współpracy z LKO. Program został opisany w punkcie 1.4 wystąpienia pokontrolnego. Kwestię przeprowadzonych kontroli przez kuratorium oświaty opisano również w punkcie 1.4 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 301-304)

W latach objętych kontrolą wpłynęła jedna skarga⁵² dotycząca przebiegu procesu kształcenia (złożona przez rodziców ucznia szkoły) dotycząca realizacji zaleceń zawartych w opinii z PPP i niezwłocznego umieszczenia ucznia na zajęciach wyrównawczych stosownych do zaleceń. W odpowiedzi na skargę, Dyrektor szkoły poinformował, że zorganizowano zajęcia wyrównawcze zgodnie z wytycznymi zawartymi w opinii PPP⁵³.

(akta kontroli str. 401-403)

1.10 . W latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 nie wprowadzano modyfikacji do planów nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 404)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Niezgodnie z § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022 nie został zaktualizowany o dwa nowe kierunki dodane pismem MEiN z 28 marca 2022 r. do podstawowych kierunków polityki oświatowej państwa na ten rok, tj.: 1. Rozwijanie umiejętności podstawowych i przekrojowych uczniów, w szczególności z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych zakupionych w ramach programu „Laboratoria przyszłości”

⁵² W dniu 27 grudnia 2021 r.

⁵³ Pismem z dnia 17 stycznia 2022 r.

i 2. Doskonalenie kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego.

(akta kontroli str. 306-328, 405)

Dyrektor wyjaśnił, że przyczyną było przeoczenie wynikające z organizowania w tym czasie klasy przygotowawczej i przyjęcia do szkoły ponad 110 uczniów z Ukrainy. Ponadto wskazał, iż szkoła organizowała oddział przygotowawczy dla uczniów z zagranicy objętych konfliktem na Ukrainie doskonaląc przy tym nauczycieli oraz wdrażała program Laboratorium przyszłości, mimo braku zapisu w planie nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 301-304)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze. Jedyna nieprawidłowość dotyczyła braku wymaganej aktualizacji planu nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022.

OBSZAR

2. Funkcjonowanie nadzoru pedagogicznego

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach szkolnych 2021/2022 oraz 2022/2023 Dyrektor Szkoły sprawował nadzór pedagogiczny w następujący sposób:

2.1.1. Przeprowadzanie kontroli związanych ze sprawowanym nadzorem pedagogicznym, w tym:

- a) przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły (z tego przez nauczycieli przedmiotów obowiązkowych lub wychowawców klas VI-VIII), w szczególności zagadnień prawnych i dotyczących statutu szkoły, tj.:
 - podczas prowadzonych obserwacji – zrealizowano odpowiednio: 17 z zaplanowanych 32 oraz 18 z zaplanowanych 46. Brak realizacji części obserwacji wynikał z m.in. absencji nauczycieli, pracy zdalnej w przypadku hospitacji, ewentualnych zastępstw dyrektorstwa, bądź innych obowiązków dyrektora, np. niezbędna obecność w gminie etc. (2021/2022) i dodatkowo w roku szkolnym 2022/2023 tworzenie klas przygotowawczych i kwestie prawne z tym związane. Dyrektor wskazał również na zbyt dużą liczbę zaplanowanych obserwacji wynikających z wprowadzenia w szkole programu naprawczego;
 - zrealizowano zaplanowane działania dotyczące włączenia uczniów z Ukrainy do polskiego systemu edukacji i dostosowanie zasad oceniania w szkole poprzez utworzenie odpowiednich klas;
- b) przebiegu procesów kształcenia i wychowania w szkole (w tym dotyczących przedmiotów obowiązkowych lub zajęć wychowawczych); zrealizowano przygotowujące do egzaminu zewnętrznego zaplanowane egzaminy próbne – odpowiednio: dwa i trzy; zapoznano uczniów klas VIII z procedurami egzaminacyjnymi Centralnej Komisji Egzaminacyjnej; zrealizowano udział szkoły w projekcie pn. „Program wspierania czytelnictwa od roku 2020 do 2022”;

- c) efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej (w tym dotyczących przedmiotów obowiązkowych) dotyczące m.in. kontroli lekcji wychowawczych (trzy i cztery);
- d) innej działalności statutowej szkoły.

2.1.2. Działania związane ze wspomaganie nauczycieli w realizacji ich zadań, tj. częściowa realizacja planu szkoleń – odpowiednio: 19 szkoleń z 44 zaplanowanych oraz 18 szkoleń z 25 zaplanowanych. Niepełna realizacja zaplanowanych szkoleń wynikała ze specyfiki okresu pandemii, niezawiazania wymaganej grupy nauczycieli, zmiany formy na zdalną co spowodowało rezygnację nauczycieli. Zrealizowano zaś dodatkowo nie ujęte w planie szkolenia, ale wynikające z bieżących potrzeb szkoły, zarówno uczniów, jak i nauczycieli (np. edukacja włączająca, sprawy depresji ucznia, fonoholizm).

Ponadto poprzez:

- a) realizację zaplanowanej w obu latach szkolnych diagnozę przedmiotową;
- b) planowanie działań rozwojowych związanych z motywowaniem oraz organizacją szkoleń nauczycieli do doskonalenia zawodowego (w tym w kontekście zajęć z przedmiotów obowiązkowych i/lub prowadzących je nauczycieli, bądź wychowawców klas VI-VIII) .

2.1.3. Przeprowadzanie obserwacji, w tym w kontekście jakości nauczania i efektów kształcenia z uwzględnieniem zajęć z przedmiotów obowiązkowych i/lub prowadzących je nauczycieli – odpowiednio: 17 z zaplanowanych 32 oraz 18 z zaplanowanych 46.

(akta kontroli str. 406-409)

2.2. Dyrektor Szkoły podejmował następujące działania doraźne wynikające z potrzeb szkoły, tj. w zakresie

- przestrzegania przez kadre pedagogiczną prawa dotyczącego działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły (z tego przez pedagogów, psychologów, nauczycieli przedmiotów obowiązkowych lub wychowawców klas VI-VIII); zrealizowano zaplanowane kontrole dokumentacji szkolnej i zasad oceniania uczniów, dostosowano zasady oceniania do potrzeb uczniów z opiniami i orzeczeniami, reagowano na alerty dziennika elektronicznego;
- przebiegu procesów kształcenia i wychowania w szkole (w tym dot. przedmiotów obowiązkowych lub zajęć wychowawczych); bieżąca kontrola dokumentacji szkolnej i zasad ocenia, dodatkowo w roku szkolnym 2022/2023 wprowadzono system punktowy z zachowania i zmieniono dotychczasowy system oceniania zachowania – pod koniec roku podlega ewaluacji;
- efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej (w tym dotyczących przedmiotów obowiązkowych, zajęć wychowawczych oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej); na skutek realizacji PPEK powołano wymagany zespół nauczycielski koordynujący i realizujący program w szkole.

(akta kontroli str. 406-409)

2.3. Badanie realizacji zadań⁵⁴ z zakresu nadzoru pedagogicznego realizowanego przez Dyrektora szkoły w ramach kontroli i wspomagania w aspekcie zagadnień związanych z jakością nauczania i efektami kształcenia wykazało m.in., że:

- plany nadzoru pedagogicznego zostały przedstawione RP odpowiednio w dniu: 14 września 2021 r. oraz 13 września 2022 r.;
- w badanych latach pojawiły się nowe działania w szkole w zakresie przyjęcia dzieci z Ukrainy, które stanowiły 20% ogółu wszystkich uczniów oraz dotyczące powrotu dzieci do szkoły po pandemii Covid 19; dodatkowo w roku szkolnym 2022/2023 przyjęto program naprawczy PPEK (grudzień 2022) przy współpracy z LKO;
- mierzalnym miernikiem oceny działań w kontekście jakości nauczania i efektywności kształcenia były wyniki egzaminów;
- realizując obowiązki wynikające z § 22 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego Dyrektor szkoły m.in.: kontrolował zasady oceniania przez nauczycieli (np. liczba ocen z przedmiotu, częstotliwość wystawiania, kryterium oceniania); weryfikował w aktach personalnych jeden raz w semestrze posiadanie i uzyskiwanie dodatkowych kwalifikacji przez nauczycieli; oceniał efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej poprzez analizę wyników z diagnoz, egzaminów próbnych oraz omówienie jej wyników w zespołach klasowych oraz przedmiotowych, działania dydaktyczno-wychowawcze opracowywane były np. w planach wynikowych nauczycieli oraz w planach wychowawczych klas przygotowanych przez wychowawców;
- obserwacje zajęć odbywały się według przyjętego na każdy rok szkolny harmonogramu; raz w miesiącu wysyłane były alerty do nauczycieli w przypadku braku wpisów w dzienniku elektronicznym lub niewystarczającej systematyki wystawiania ocen; realizacja działań związanych z planem pracy szkoły – na koniec semestru oraz roku szkolnego;
- wykorzystywane narzędzia to: arkusz obserwacji zajęć, narzędzia dziennika elektronicznego, sprawozdania z działań agend szkolnych;
- plany obserwacji, o których mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego zrealizowano częściowo, z uwagi na okresy pracy zdalnej związaną z szerzącą się pandemią;
- wnioski z obserwacji dotyczyły zmiany/doskonalenia metod pracy, pracy wychowawczej nauczyciela, w tym umiejętności utrzymania dyscypliny na zajęciach;
- wnioski i zalecenia dyrektora, w kontekście jakości nauczania i efektów kształcenia, były adekwatne do przedstawionych wyników z przeprowadzonych obserwacji;
- podczas obserwacji oceny w ww. zakresie dokonywano w drodze ustalenia stopnia realizacji podstawy programowej oraz realizując szkolny system oceniania;
- wspomaganie nauczycieli w realizacji ich zadań, o którym mowa w § 22 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego odbywało się poprzez konsultacje, zespoły przedmiotowe, ukierunkowanie przez dyrektora lub wicedyrektora szkoły działań nauczycieli w pracy z uczniem trudnym, szkolenia

⁵⁴ Na podstawie arkuszy obserwacji zajęć; alertów z dziennika librus, sprawozdań z agend szkolnych.

z zakresu: edukacji włączającej, depresji wśród uczniów, aplikacji Teams i technologii TiK w szkole, szkolenia rady pedagogicznej z zakresu procedury egzaminacyjnej oraz indywidualnie planowanych szkoleń nauczycieli;

- wspomaganie nauczycieli odbywało się przy wsparciu ośrodków doskonalenia nauczycieli ODN w Zielonej Górze i Wojewódzkiego Ośrodka Metodyki w Gorzowie Wlkp., Librus Akademia – pakiet 50 szkoleń dla nauczycieli, udział szkoły w projekcie UNICEF dla dzieci z Polski i Ukrainy uczący współpracy i tolerancji (wrzesień-październik 2022), udział nauczycieli w konferencjach (np. Kongres Pedagogiczny), wspomaganie było realizowane cały rok lub zgodnie z harmonogramem instytucji, z którymi szkoła współpracuje.

(akta kontroli str. 410-449)

2.4. Dyrektor przedstawił RP wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru:

- w roku szkolnym 2021/2022 na zebraniu rady pedagogicznej, które odbyło się 26 sierpnia 2022 r., tj. w terminie określonym w § 24 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego (na zebraniu RP do 31 sierpnia);
- w roku szkolnym 2022/2023 na zebraniu, które odbyło się 14 września 2023 r., tj. z 14-dniowym opóźnieniem, co opisano również w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 450-459)

2.5. Przedstawione przez Dyrektora ww. wyniki i wnioski odnosiły się do problematyki jakości nauczania i efektów kształcenia, z uwzględnieniem kwestii kwalifikacji kadry pedagogicznej prowadzącej działalność dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą w klasach VI-VIII, poprzez wyznaczenie jako zadania na przykład: aktualizację rozpoznania potrzeb nauczycieli w zakresie pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi lub w zakresie doskonalenia zawodowego w związku z kształceniem obcokrajowców. Ponadto, w sposób ogólny, odnosiły się również do prawidłowości rozpoznawania i zaspokajania przez kadrę pedagogiczną indywidualnych możliwości i potrzeb uczniów oraz uzyskiwanych wyników na egzaminie ósmoklasisty.

Wyniki badań kontrolnych przeprowadzonych na próbie dokumentacji wskazanej w pkt 2.3 wystąpienia pokontrolnego pokrywały się z wynikami przedstawianymi przez dyrektora a formułowane przez niego wnioski były adekwatne i celowe z punktu widzenia ustaleń dyrektora a zaplanowane działania zaradcze miały na celu poprawę jakości nauczania i uzyskiwanych efektów kształcenia.

(akta kontroli str. 360-365)

2.6. W sprawie ustalenia sposobów wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego, w datach o których mowa w pkt 2.4 wystąpienia pokontrolnego, RP podjęła Uchwały – odpowiednio: Nr 17/2020/2021 oraz Nr 1/2022/2023.

Sformułowano, poza wymienionymi w pkt 2.5 wystąpienia pokontrolnego, m.in. następujące wnioski:

- należy pracować nad poprawą wyników egzaminu zewnętrznego w klasach VIII;
- należy doskonalić i poszerzać stosowane w szkole metody nauczania oraz sposoby wspierania i motywowania uczniów w procesie uczenia się;

- szczególnie zwrócić uwagę na uczniów o niskim poziomie zaangażowania i motywacji. Sukcesywnie podnosić poczucie sukcesu, adekwatnie do ich możliwości;
- poszukiwać sposobów motywowania uczniów, którzy utracili motywację w wyniku stałych porażek edukacyjnych;
- ustalić indywidualne przyczyny trudności edukacyjnych;
- promować sukcesy edukacyjne uczniów ((dzielenie się przez uczniów informacjami na temat sposobów uczenia się, np. na lekcji wychowawczej lub przeprowadzenie wywiadów z uczniami osiagającymi sukcesy i umieszczenie go na szkolnej stronie internetowej);
- efektywnie współdziałać w zespołach klasowych i przedmiotowych w analizowaniu, organizowaniu, realizacji procesów edukacyjnych w klasie i szkole;
- systematycznie ewaluować podejmowane działania i je doskonalić;
- wcześniej diagnozować uzdolnienia ucznia, wykorzystując informacje z kart zapisów, analizę osiągnięć i szybko podejmować działania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- wzbogacać systemy nagradzania osiągnięć uczniów i promowania wartości edukacji;
- systematyczna kontrola wyników w nauce pozwala na zapobieganie niepowodzeniom szkolnym i drugoroczności;
- nastąpiło poszerzenie udziału uczniów w różnych konkursach wiedzy i umiejętności.

Wymienione wnioski sformułowane zostały m.in. w oparciu o stwierdzone – w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego – nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji przebiegu nauczania, tj.:

- braki w dziennikach klasowych w zapisach tematów przeprowadzonych zajęć edukacyjnych, w tym szczególnie w przypadku zajęć prowadzonych z podziałem na grupy;
- brak opisu frekwencji na lekcjach i zajęciach, w tym w czasie zajęć prowadzonych w klubie uczniowskim;
- zbyt ogólnikowo, jednym wyrazem, sformułowane tematy lekcji;
- brak parafowania dokonywanych zmian w zapisach ocen semestralnych w dziennikach klasowych;
- brak wyliczenia semestralnego i rocznego obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w tym godzin z wychowawcą;
- uwagi o uczniach zapisywane nieczytelnie, również z nieczytelnym podpisem nauczyciela dokonującego wpisu, jak również w wielu przypadkach uwagi sformułowane w sposób mało komunikatywny, lakonicznie merytoryczny;
- na lekcjach do dyspozycji wychowawcy realizowano zajęcia z przedmiotu, który w klasie prowadzi wychowawca.

(akta kontroli str. 360-365)

Dodatkowo Dyrektor szkoły wyjaśnił, że współpraca z radą pedagogiczną w celu doskonalenia pracy szkoły odnosiła się w szczególności do następujących działań:

- tworzenia planu szkoleń w danym roku budżetowym;
- doposażania pracowni szkolnych w materiały dydaktyczne i sportowe;
- utworzenia przez całą RP „Programu Poprawy Efektywności Kształcenia LKO” z podziałem na etapy;
- konsultacji w sprawach bieżących (zmiana klasy dla ucznia, rozwiązywanie problemów wychowawczych uczniów, pomoc uczniom w sytuacjach kryzysowych, tj. wypadki rodziców, pożar)

(akta kontroli str. 110-113)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Dyrektor przedstawił radzie pedagogicznej wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru w roku szkolnym 2022/2023 na zebraniu, które odbyło się 14 września 2023 r., tj. z 14-dniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w § 24 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego (tj. na zebraniu RP do 31 sierpnia).

(akta kontroli str. 445-459)

Dyrektor wyjaśnił, że zebranie rady pedagogicznej, poprzedzające rozpoczęcie roku szkolnego, odbyło się 31 sierpnia 2023 r., lecz z uwagi na dużą liczbę poruszanych na nim zagadnień wnioski z nadzoru pedagogicznego przedstawiono dopiero na kolejnym, w dniu 14 września.

(akta kontroli str. 110-113)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze. Wdrożone przez Dyrektora szkoły działania, poza językiem niemiecki, skutkowały wzrostem wyników egzaminu ósmoklasisty. Jedyną nieprawidłowość dotyczyła przedstawienia z 14-dniowym opóźnieniem wniosków z nadzoru pedagogicznego za rok szkolny 2022/2023 dla RP i nie miała istotnego wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) Aktualizowanie planów nadzoru pedagogicznego stosownie do § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.
- 2) Terminową realizację obowiązków związanych z przedstawianiem radzie pedagogicznej planu nadzoru pedagogicznego oraz wyników i wniosków z tego nadzoru.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 31 października 2023 r.

Kontrolerzy:
Dorota Rudnicka-Kawa
specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa